

"Zaten sahabelerden sonra tabiînin eline geçtiği vakit, tevatür suretini alır." Sahabelerden sonra tabiîne geçince nasıl tevatür olur, kuvvetli olur?

Hadisin rivayet silsilesi **sahabe, tabiin ve tebe-i tabiin** şeklinde devam edip gidiyor. Dolayısı ile sıhhat ve kuvvet açısından sahabe ne kadar mühim ise, sahabelerin rivayetini nakleden tabiin de o kadar ehemmiyetlidir. Yani hadis-i şerifleri sahabeler doğru bir şekilde aktarır, tabiin yanlış aktarırsa, sahabelerin doğru nakletmesinin bir manası kalmaz. **Rivayet zincirinin bütün halkalarının sağlam ve güvenilir olması gerekiyor.**

Cerh ve tadil (*hadis ilminde raviyi inceleyen bir dalıdır*) ilminde ravinin **mevsuk** (*güvenilir*) olup olmaması konusunda birçok kaideler ve ölçüler bulunuyor. Şayet ravi bu kaidelere uygun ise, onun rivayeti güvenilir ve sağlam olarak kabul ediliyor. Sahabelerin tamamı mevsuk olarak kabul edilse de onların rivayetlerini bize ulaştıran diğer silsilelerin derin bir incelemeden ve tetkikten geçmesi gerekiyor. Bu tetkikten geçen bir ravi, tıpkı sahabe gibi mevsuk olarak kabul ediliyor.

Mesela, **cerh ve tadil** ilmi açısından Hasan-ı Basri (r.h) Hazret-i Ali (r.a) gibi mevsuk ve sağlamdır.

*"Meşhur **kulaktan kulağa oyununda** bile, sözler aktarılınca yanlış şeyler söyleniyor"* ifadesini hadis silsilesi ile irtibatlandırmak ya da kıyaslamak, en hafif ifadesi ile çok çirkindir.

Hadis ve hadis usulü, çok ciddi ve güvenilir bir ilim dalıdır. Hadis âlimleri, hadisleri çok ince bir elekten geçirerek günümüze gelmesine vesile olmuşlardır. Buharî ve Müslim gibi muhaddisler, Avrupalı filozoflardan bile takdir almışlardır.

Bu gibi ilim dalını "**kulaktan kulağa oyun**" ile kıyaslamak, hakikaten çok büyük bir cahillik olur. Bu konularda malumat sahibi olmak isteyenler, Prof. Dr. İbrahim CANAN'ın "*Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tecüme ve Şerhi*" adlı 18 ciltlik hadis külliyyatının birinci cildini okumalarını tavsiye ederiz.